

BM

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN TASFİYE EDİLMESİNE DAİR (CEDAW) SÖZLEŞME

Genel Kurulunun 18 Aralık 1979 tarihli ve 34/180 sayılı Kararıyla kabul edilmiş ve imzaya, onaya ve katılmaya açılmıştır.

Yürürlüğe giriş: 3 Eylül 1981

BAŞLANGIÇ

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Şartı'nın temel insan haklarına, insanlık onuru ve insanın değeri ile erkeklerin ve kadınların haklar bakımından eşitliğine olan inancını yeniden teyit ettiğini kaydederek,

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin ayrımcılığın kabul edilemezliği prensibini teyit ettiğini ve bütün insanların onurları ve hakları bakımından eşit ve özgür doğduklarını ve herkesin cinsiyet dayanan ayırım da dâhil, bu Bildiri'de yer alan hiç bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın haklara ve özgürlüklere sahip olduklarını ilan etmiş olması kaydederek,

İnsan Haklarına dair Uluslararası Sözleşmelere Taraf olan Devletlerin, erkeklere ve kadınlara ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel ve siyasal haklardan yararlanmaları konusunda eşit haklar sağlama yükümlülüğü altında bulunduğunu kaydederek,

Birleşmiş Milletler ve onun uzman kuruluşlarının gözetiminde meydana getirilen uluslar arası Sözleşmelerin erkekler ve kadınlar arasında hak eşitliği sağlamaya çalıştığını dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler ve onun uzman kuruluşları tarafından kabul edilen kararların, bildirimlerin ve tavsiye kararlarının erkekler ve kadınlar arasında hak eşitliği sağlamaya çalıştığını kaydederek,

Ancak bu gibi çeşitli belgelere rağmen, kadınlara karşı ayrımcılığın yaygın bir şekilde devam etmesinden kaygı duyarak,

Kadınlara karşı ayrımcılığın hak eşitliği ve insanlık onuruna saygı prensiplerini ihlal etmesinin, kadınların erkeklerle eşit bir biçimde ülkenin siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına katılmalarına bir engel oluşturduğunu, toplumun ve ailenin refah düzeyinin artmasına mani olduğunu ve ülkelerinin ve insanlığın hizmetinde bulunan kadınların yeteneklerini tam olarak geliştirmelerini daha da güçleştirdiğini akılda tutarak,

Yoksulluk içinde bulunan kadınların yiyecek, sağlık, eğitim, öğretim ve iş imkanları ile diğer ihtiyaçlarını karşılamada yeterli imkanı bulamamalarından kaygı duyarak,

Hakkaniyet ve adalet esaslarına dayanan yeni uluslararası ekonomik düzenin, erkekler ile kadınlar arasında eşitliğin sağlanmasına doğru önemli ölçüde katkıda bulunacağına inanarak,

Apartheid'in, her türlü ırkçılığın, ırkçı ayrımcılığının, koloniciliğin, yeni koloniciliğin, saldırganlığın, yabancı işgalinin, bir Devlet üzerinde egemenlik kurmanın ve iç işlerine karışmanın ortadan kaldırılmasının, erkeklerin ve kadınların haklardan tam olarak yararlanmaları için esas olduğunu vurgulayarak,

Uluslararası barış ve güvenliğin güçlendirilmesinin, uluslararası gerilimin giderilmesinin, sosyal ve ekonomik sistemleri ne olursa olsun bütün Devletler arasında karşılıklı işbirliği yapılmasının,

genel ve tam bir silahsızlanmaya gidilmesinin, özellikle sıkı ve etkili bir uluslararası kontrol altında nükleer silahsızlanmanın, ülkeler arasında adalet, eşitlik ve karşılıklı menfaat prensiplerinin kabul edilmesinin ve yabancı ve koloni hâkimiyeti ve yabancı işgali altındaki halkların self-determinasyon ve bağımsızlık haklarını tanımakla beraber ulusal egemenliğe ve ülke bütünlüğüne saygı göstermenin, toplumsal ilerlemeyi ve gelişmeyi sağlayıp bunun sonucu olarak erkekler ile kadınlar arasında tam bir eşitliğe ulaşılmasına katkıda bulunacağını teyit ederek,

Bir ülkenin bütünüyle gelişmesi, yeryüzündeki refahın artması ve özgürlüğün gerçekleşmesi için, her alanda kadınların erkeklerle aynı şartlar altında eşit bir biçimde katılmaları gerektiğinin farkında olarak,

Ailenin ve toplumun gelişmesine kadının büyük katkısının henüz tam olarak kabul edilmemiş olduğunu, anneliğin toplumsal bakımdan önemi ile her iki eşin aile içindeki ve çocuğun yetiştirilmesindeki rolünü akılda tutarak ve kadının doğurganlıktaki rolünün ayrımcılık için bir temel sayılmayacağını ve fakat çocuğun yetiştirilmesinde kadın ve erkek ile toplumun bir bütün olarak sorumluluğu paylaşmalarını gerektirdiğinin farkında olarak,

Erkekler ile kadınlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleşmesi için erkekler ile birlikte kadınların da toplum ve aile içindeki geleneksel rollerinin değişmesine ihtiyaç bulunduğundan,

Kadınlara karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi hakkındaki Bildiri'de yer verilen prensiplerin uygulanmasına ve bu amaçla her türlü ayrımcılığın ve görünümünün tasfiye edilmesi için gerekli her türlü tedbiri almaya karar vererek,

Aşağıdaki konularda anlaşmışlardır:

I. BÖLÜM

1. Madde

Kadınlara karşı ayrımcılığın tanımı

Bu Sözleşmenin amacı bakımından "kadınlara karşı ayrımcılık" terimi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin, medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını, kadınların bu haklardan yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran cinsiyete dayalı her hangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama anlamına gelir.

2. Madde

Hukuki alanda tedbirler alma yükümlülüğü

Taraf Devletler kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini yasaklayıp, her türlü vasıtayla ve hiç vakit kaybetmeden kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etme politikası izlemeyi kabul ederler ve bu amaçla aşağıdaki konularda taahhütte bulunurlar:

- Erkeklerin ve kadınların eşitliği prensibini henüz ulusal anayasalarına veya diğer ilgili mevzuatlarına içselleştirmemişler ise, bu prensibi içselleştirmeyi ve yasalar ve diğer uygun vasıtalarla bu prensibin pratik olarak uygulanmasını sağlamak;
- Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve gerektiği takdirde yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarmak ve diğer tedbirleri almak;
- Kadınların haklarını erkeklerle eşit bir biçimde koruyacak hukuki mekanizmalar kurmak ve yetkili ulusal yargı yerleri ile diğer kamu kurumları vasıtasıyla her hangi bir ayrımcılık karşısında kadınların etkili bir biçimde korunmasını sağlamak;

- d) Kadınlara karşı ayrımcılık niteliğindeki bir eylem veya uygulamadan kaçınmak ve kamu kurum ve kuruluşların bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlamak;
- e) Her hangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kadınlara karşı ayrımcılık yapılmasını önlemek için gerekli her türlü tedbiri almak;
- f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasaları, hukuki düzenlemeleri, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmak için gerekli her türlü tedbiri almak;
- g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal ceza hükümleri kaldırmak;

3. Madde

Siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda tedbir alma yükümlülüğü

Taraf Devletler kadınların tam olarak gelişmelerini ve ilerlemelerini sağlamak üzere, erkeklerle eşitlik temeline dayanan insan haklarını ve temel özgürlüklerini güvence altına almak ve uygulamalarını sağlamak amacıyla, mevzuat çıkarmak da dâhil her alanda ve özellikle siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda gerekli her türlü tedbiri alır.

4. Madde

Geçici olarak alınan özel tedbirler

1. Erkekler ile kadınlar arasındaki eşitliği fiilen gerçekleştirmeyi hızlandırmak için Taraf Devletlerin aldıkları geçici tedbirler, bu Sözleşmede tanımlanan bir ayrımcılık şeklinde görülemez; ancak bunlar hiçbir şekilde eşitlikçi olmayan veya farklı türden standartların sürdürülmesi sonucunu doğuramaz; fırsat ve muamele eşitliğini sağlama amacı gerçekleştiğinde bu tedbirlerin uygulanmasına son verilir.
2. Anneliği korumak amacıyla bu Sözleşmedeki tedbirler de dâhil Taraf Devletler tarafından alınan bütün özel tedbirler ayrımcılık şeklinde görülemez.

5. Madde

Önyargıların ve geleneklerin tasfiye edilmesi

Taraf Devletler aşağıdaki konularda gerekli tedbirleri alırlar:

- a) Her iki cinsten birinin aşağı veya üstün olduğu veya erkekler ile kadınların basmakalıp rollere sahip oldukları düşüncesine dayanan bütün önyargılar ve gelenekler ile her türlü uygulamayı tasfiye etmek amacıyla erkeklerin ve kadınların sosyal ve kültürel davranış tarzlarını değiştirmek;
- b) Ailede verilen eğitimin, toplumsal bir işlev olarak anneliğin gerektiği şekilde anlaşılmasını ve çocuğun büyütülmesinde ve yetiştirilmesinde erkeklerin ve kadınların ortak sorumluluğunun kabul edilmesini, yani çocuğun menfaatlerinin her durumda öncelik taşıdığını de içermesini sağlamak.

6. Madde

Kadın satışının yasaklanması

Taraf Devletler her hangi bir biçimde kadın satışını ve kadınların fahişleştirilerek istismar edilmelerini son erdirmek için mevzuat çıkarmak da dâhil, gerekli her türlü tedbiri alır.

II. BÖLÜM

7. Madde

Oy verme, seçilme ve katılma hakkı Taraf Devletler ülkenin siyasal ve kamusal yaşamında kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle kadınların erkeklerle eşit şekilde aşağıdaki haklarını güvence altına alır:

- a) Bütün seçimlerde ve referandumlarda oy kullanmak ve kamusal olarak seçim yapılan bütün organlara seçilebilmek hakkı;
- b) Hükümet politikalarının formüle edilmesine ve bunların uygulanmasına katılma hakkı ile kamu görevlerine atanma ve idarenin her düzeyinde kamusal görevleri yerine getirme hakkı;
- c) Hükümet dışı kuruluşlar ile ülkenin kamusal ve siyasal yaşamıyla ilgili kuruluşlara katılma hakkı.

8. Madde

Hükümeti temsil hakkı

Taraf Devletler kadınların erkeklerle aynı şekilde ve hiç bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın Hükümetlerini uluslararası düzeyde temsil etmeleri ve uluslararası örgütlerin çalışmalarına katılmaları için gerekli her türlü tedbiri alır.

9. Madde

Vatandaşlık hakkı

1. Taraf Devletler vatandaşlığın kazanılması, değiştirilmesi, sürdürülmesi konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar tanır. Taraf Devletler özellikle, bir yabancı ile evlenmenin veya evlilik sırasında kocanın vatandaşlık değiştirmesinin, otomatik olarak kadının da vatandaşlık değiştirmesine, Vatansız kalmasına veya zorla kocanın vatandaşlığına geçmesine neden olmamasını sağlar.

2. Taraf Devletler çocukların vatandaşlığı konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar sağlar.

III. BÖLÜM

10. Madde

Eğitim hakkı

Taraf Devletler eğitim alanında kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olmalarını sağlamak için kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek üzere gerekli her türlü tedbiri ve kadınlarla özellikle erkeklerin eşitliğine dayanan aşağıdaki tedbirleri alır:

- a) Meslek ve sanat rehberliği verilmesinde, kentsel alanlarda olduğu gibi kırsal alanlarda da eğitim kuruluşlarına girme ve bu kuruluşlardan diploma almada eşit şartların sağlanması; bu eşitlik okul öncesi eğitim ile genel, teknik, mesleki ve yüksek teknik eğitimde ve her çeşit mesleki öğretimde sağlanır;
- b) Aynı öğretim programına katılmaları, aynı sınavlara girmeleri, nitelik bakımından aynı düzeydeki eğitimcilerden eğitim almaları, aynı nitelikteki bina ve eğitim araçlarına sahip olmaları sağlanır;
- c) Erkeklerin ve kadınların kalıplaşmış rolleriyle ilgili kavramların eğitimin her düzeyinden ve biçiminden tasfiye edilmesi için karma eğitim ve bu amaca ulaşılmasına yardımcı olacak diğer

eğitim turleri teşvik edilir ve ozellikle okul kitapları ve ders programların gözden geçirilir ve bu öğretim metoduna göre uyarlanır;

d) Burs ve diğer eğitim yardımlarından yararlanmada aynı imkânlar sağlanır;

e) Erkekler ile kadınlar arasında varolan eğitim açığını mümkün olan en kısa sürede kapatmayı amaçlayan yetişkinler için programlar ile okuma yazma programları da dâhil, sürekli eğitim programlarına katılmaları konusunda aynı imkânlar sağlanır;

f) Kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarının düşürülmesi ve okuldan erken ayrılan kızlar ve kadınlar için eğitim programları düzenlenir;

g) Spora ve beden eğitimine faal olarak katılmalarını sağlamak için aynı imkânlar tanınır;

h) Aile planlaması hakkında bilgi ve tavsiyeler dâhil, aile sağlığını ve iyiliğini sağlayamaya yardımcı olacak özel bazı eşitsel bilgiler verilir.

11. Madde

Çalışma hakkı

1. Taraf Devletler istihdam alanında erkekler ile kadınların eşitliğini sağlayacak şekilde kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için kadınlara aynı hakları ve özellikle aşağıdaki hakları tanır:

a) Her insanın vazgeçilmez bir hakkı olan çalışma hakkı;

b) İstihdam konularında seçim yapılırken aynı ölçülerin uygulanması da dâhil, aynı istihdam imkânlarından yararlanma hakkı;

c) Mesleğini ve işini serbestçe seçme hakkı, meslekte ilerleme hakkı, iş güvenliğine sahip olma ve hizmet karşılığı imkânlardan ve menfaatlerden yararlanma hakkı ile çıraklık eğitimi, ileri düzeyde meslekî eğitim ve bilgi yenileme eğitimi gibi meslekî eğitim ve yenileme eğitimi alma hakkı;

d) Tazminatlar da dâhil eşit ücret alma ve eşit değerde yapılan işe karşı eşit muamele görme ile birlikte işin niteliğinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı;

e) Özellikle emeklilik, işsizlik, hastalık, malullük, yaşlılık ve diğer iş göremezlik gibi hallerde sosyal güvenlik hakkı ile birlikte ücretli izin hakkı;

f) Sağlığın korunması ve doğurganlık yeteneğinin korunması da dâhil, çalışma şartlarında güvenlik hakkı;

2. Taraf Devletler, evlilik veya annelik sebepleriyle kadına karşı ayrımcılık yapılmasını engellenmek ve çalışma hakkını etkili bir biçimde korumak için aşağıdaki tedbirleri alırlar:

a) Hamilelik veya annelik izni sebebiyle işe son verilmesini ve medeni duruma dayanılarak işten çıkarma şeklinde ayrımcılık yapılmasını cezaya tabi tutarak yasaklar;

b) İş, işte kıdemi veya sosyal hakları kaybetmeden ücretli olarak veya buna benzer menfaatler sağlanarak annelik izni verilmesine dair düzenleme yapar;

c) Anne ve babanın aile içi yükümlülüklerini, çalışma yaşamındaki sorumluluklarıyla ve toplumsal yaşama katılmalarıyla uyumlaştırebilmeleri için, özellikle çocuk bakım kurumlarının kurulmasını ve geliştirilmesini istemek suretiyle, gerekli destekleyici sosyal hizmetlerin sağlanmasını teşvik eder;

d) Hamilelik sırasında kendilerine zarar verebilecek işlerde çalışan kadınların özel olarak korunmasını sağlar;

3. Bu madde kapsamına giren koruyucu yasal önlemler, bilimsel ve teknolojik bilgilerin ışığında periyodik olarak gözden geçirilir ve gerekli görüldüğü takdirde düzeltilir, kaldırılır veya genişletilir.

12. Madde

Sağlık hakkı

1. Taraf Devletler sağlık alanında erkekler ile kadınların eşit şekilde, aile planlaması hizmetleri de dâhil sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak üzere kadınlara Karar ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır.

2. Taraf Devletler bu maddenin birinci fıkrasındaki hükümlere bakmaksızın, hamilelik dönemi, doğum dönemi ve doğum sonrası dönem ile ilgili olarak kadınlara, gerektiği takdirde ücretsiz olarak, gerekli hizmetleri sağlar; bunun yanında hamilelik ve emzirme döneminde yeterli hizmet verir.

13. Madde

Ekonomik ve sosyal yaşamın diğer alanlarındaki haklar

Taraf Devletler ekonomik ve sosyal yaşamın diğer alanlarında erkekler ile kadınların eşit şekilde aynı haklardan yararlanmasını sağlamak üzere kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle aşağıdaki hakları tanır:

- a) Aile tazminatlarından yararlanma hakkı;
- b) Banka kredisi alma, ipotek ettirme ve diğer mali imkânlardan yararlanma hakkı;
- c) Eşlendirici faaliyetler ile her türlü sportif ve kültürel faaliyetlere katılma hakkı;

14. Madde

Kırsal alandaki kadınların hakları

1. Taraf Devletler kırsal alanda yaşayan ve kayıt dışı sektörlerde çalışarak ailelerinin ekonomik yaşamlarına önemli katkıda bulunan kadınların karşılaştıkları özel sorunları dikkate alır ve bu Sözleşmenin hükümlerinin kırsal alanda yaşayan kadınlara uygulanmasını sağlamak için gerekli her türlü tedbiri alır.

2. Taraf Devletler erkekler ile kadınlar arasında eşitliği sağlamak üzere, kırsal alanda meydana gelen gelişmelere katılmaları ve bu gelişmelerden yararlanmaları için kırsal alanda yaşayan kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve bu kadınlara özellikle aşağıdaki hakları tanır;

- a) Her düzeydeki plânlamanın yapılmasına ve uygulanmasına katılma hakkı;
- b) Aile planlamasında bilgilendirme, danışmanlık ve hizmet verme de dâhil, yeterli sağlık hizmetinden yararlanma hakkı;
- c) Sosyal güvenlik programlarından doğrudan yararlanma hakkı;
- d) Okuma-yazma ile ilgili öğretim de dâhil, teknik yeterliliklerini artırmak için halka açık olan ve geliştirmeye yönelik hizmetler ile birlikte her türlü resmi veya gayri resmi eğitim ve öğretimden yararlanma hakkı;
- e) Adam çalıştırma veya çalışma suretiyle ekonomik imkânlardan eşit bir biçimde yararlanmalarını sağlamak için ferdi gruplar ve topluluklar örgütlenme hakkı;
- f) Her türlü toplumsal faaliyetlere katılma hakkı;

g) Tarımsal kredi ve borç alma, pazarlama imkânlarına ulaşma, toprak ve tarım reformunda gerekli teknolojidenden yararlanma ve eşit muamele görme ile iskân programlarından yararlanma hakkı;

h) Özellikle konut, sağlık, aydınlanma, içme suyu, ulaşım ve iletişim hizmetleriyle ilgili yeterli yaşam standartlarından yararlanma hakkı

IV. BÖLÜM

15. Madde

Hukuk önünde eşitlik hakkı

1. Taraf Devletler kadınların erkeklerle hukuk önünde eşitliğini kabul eder.
2. Taraf Devletler hukuki meselelerde kadınların erkeklerle aynı hukuki ehliyete sahip olmalarını ve bu ehliyeti kullanmaları için aynı imkânlarla sahip olmalarını kabul eder. Taraf Devletler özellikle, Sözleşme yapma ve malların idaresi konusunda kadınlara eşit haklar tanır ve mahkeme ve yargı yerleri önündeki davaların her aşamasında eşit muamele görmelerini sağlar.
3. Taraf Devletler, kadının hukuki ehliyetini kısıtlamaya yönelik hukuki sonuç doğuran bütün Sözleşmelerin ve her türlü özel belgenin hükümsüz sayılacağını kabul eder.
4. Taraf Devletler, kişilerin seyahat hakkı ve yerleşme ve konutu seçme özgürlüğü ile ilgili yasalarda erkeklere ve kadınlara eşit haklar tanımayı kabul eder.

16. Madde

Evlenme ve aile ilişkileri alanındaki haklar

1. Taraf Devletler evlilik ve aile ilişkileri ile ilgili bütün konularda kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli her türlü tedbiri alır ve özellikle erkeklerle kadınların eşitliğini öngören aşağıdaki hakları tanır:

- a) Evlenmede aynı hakka sahip olma;
- b) Serbestçe eş seçmede ve serbest ve kendi rızasıyla evlenmede aynı hakka sahip olma;
- c) Evlilik döneminde ve boşanma sırasında aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma;
- d) Medeni durumları ne olursa olsun, anne ve baba olarak çocuklarla ilgili konularda aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma; her hal ve karda çocukların menfaatlerine üstünlük tanınır;
- e) Çocukların sayısına ve dünyaya getirilme zamanına serbestçe ve makulce karar vermede aynı hakka sahip olma ve bu hakları kullanabilmeleri için gerekli bilgiye, eğitime ve araçlara sahip olma;
- f) Velayet, vasilik, kayyımlik ve evlat edinme veya bu kavramların bulunduğu ulusal mevzuattaki benzer kurumlar bakımından aynı haklara ve yükümlülüklerle sahip olma; her hal ve karda çocukların menfaatlerine üstünlük tanınır;
- g) Soyadı, meslek ve iş seçme hakları da dâhil, karı ve koca olarak aynı kişisel haklara sahip olma;
- h) Eşlerin mallarına sahip olma, kazanma, işletme, idare etme, kullanma ve mallarını bir bedel karşılığında veya bedelsiz olarak elden çıkarma konusunda aynı haklara sahip olma.

2. çocuğun nişanlandırılması ve evlendirilmesi hiç bir hukuki sonuç doğurmaz; asgari evlenme yaşını tespit etmek ve evliliklerin resmi sicile kaydının zorunlu hale getirilmesi için yasama tedbirleri de dâhil gerekli tüm işlemler yapılır.

V. BÖLÜM

17. Madde

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi Komitesi

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasında meydana gelen gelişmeleri incelemek amacıyla (bundan sonra Komite diye geçecek olan) bir Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi Komitesi kurulur; Komite Sözleşmenin yürürlüğe girmesi sırasında on sekiz ve Sözleşmenin otuz beş Taraf Devlet tarafından onaylanması veya katılmasından sonra yirmi üç tane yüksek ahlaki niteliklere ve Sözleşmenin kapsadığı alanda ehliyeteye sahip uzmanlardan meydana gelir. Uzmanlar Taraf Devletlerin vatandaşları arasından ve bu Devletler tarafından seçilirler ve uzmanlar kendi şahsi sıfatlarıyla görev yaparlar; uzmanların seçiminde coğrafi dağılım dengesine ve farklı uygarlık biçimleri ile birlikte başlıca hukuk sistemlerinin temsil edilmesine özen gösterilir.
2. Komite üyeleri Taraf Devletlerce aday gösterilen kişilerin yer aldığı bir listeden gizli oyla seçilir. Her Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından sadece bir kişiyi aday gösterebilir.
3. İlk seçimler bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yapılır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri her seçim tarihinden en az üç ay önce Taraf Devletlere birer mektup göndererek, gösterecekleri adayın ismini iki ay içinde sunmaya davet eder. Genel Sekreter bu suretle aday gösterilen kişilerin isimlerini alfabetik sıraya koyup, yanlarına kendilerini aday gösteren Taraf Devletin adını da belirterek bir liste hazırlar ve bu listeyi Taraf Devletlere gönderir.
4. Komite üyelerinin seçimi, Genel Sekreter tarafından Birleşmiş Milletler Merkezine çağrılan Taraf Devletlerin yapacakları toplantıda gerçekleştirilir. Taraf Devletlerin üçte ikisinin katılmasıyla yetersayının oluşacağı toplantıda, en fazla oyu alan adaylar ile toplantıda bulunup oy kullanan Taraf Devletlerin temsilcilerinin salt çoğunluğunun oyunu alan adaylar, Komiteye üye seçilmiş olur.
5. Komite üyeleri dört yıllık bir süre için seçilirler. Ancak, yapılan ilk seçimlerde Komiteye üye seçilen dokuz üyenin görev süresi iki yıl sonra sona erer; bu dokuz üyenin adları ilk seçimin yapılmasından hemen sonra, Komite Başkanı tarafından kura ile belirlenir.
6. Otuz beşinci onay veya katılmadan sonra Komiteye seçilecek beş ilave üyenin seçimi, bu maddenin 2, 3 ve 4. fıkralarına göre yapılır. Bu suretle seçilen ilave üyelerden iki tanesinin görev süresi iki yıl sonra sona erer; bu iki üyenin adları Komite Başkanı tarafından kura ile belirlenir.
7. Arzi sebeplerle boşalan üyeliklerin doldurulması için, Komite üyeliği sona eren uzmanın vatanı olan Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından başka bir uzman atar; bu atama Komitenin onayına tabidir.
8. Komite üyelerine Genel Kurulun onayıyla, Komitedeki görevin önemini dikkate alarak Genel Kurulun belirleyeceği miktarda ve şartlarda Birleşmiş Milletler bütçesinden bir ücret ödenir.
9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Komitenin bu Sözleşmeye göre görevlerini etkili bir biçimde yerine getirmesini sağlamak için gerekli personeli ve imkânları sağlar.

18. Madde

Devlet raporları

1. Taraf Devletler, Komite tarafından incelenmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, bu Sözleşme hükümlerine etkililik kazandırmak için aldıkları yasal, yargısal, idari ve diğer tedbirleri ve konuda kaydedilen gelişmeleri içeren bir rapor sunmayı taahhüt eder. Bu raporlar:
  - a) İlgili Devlet bakımından Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra bir yıl içinde;

- b) Bundan sonra en azından her dört yılda bir ve Komite talep ettiği zamanlarda verilir.
2. Raporlarda bu Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilme derecesini etkileyen faktörler ve güçlükler de belirtilebilir.

19. Madde

Komitenin İçtüzüğü

1. Komite kendi içtüzüğünü kendisi yapar.
2. Komitede çalışacak görevlileri Komite iki yıllık bir süre için seçer.

20. Madde

Komite toplantıları

1. Komite, bu Sözleşmenin 18. maddesi uyarınca sunulan raporları incelemek üzere normal olarak yılda bir kere ve iki haftayı aşmayacak bir süre için toplanır.
2. Komite toplantıları normal olarak Birleşmiş Milletler Merkezinde veya Komite tarafından uygun görülen başka bir yerde yapılır.

21. Madde

Yıllık rapor

1. Komite faaliyetleri hakkında Ekonomik ve Sosyal Konsey vasıtasıyla Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna yıllık bir rapor sunar ve Taraf Devletlerden aldığı raporların ve bilgilerin incelenmesine dayanarak önerilerde ve genel nitelikte tavsiyelerde bulunabilir. Komite raporunda bu öneriler ve genel nitelikteki tavsiyeler ile birlikte Taraf Devletlerin yorumlarına da yer verilir.
2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Komitenin raporunu bilgi edinmesi amacıyla Kadının Statüsü hakkındaki Komisyona gönderir.

22. Madde

Uzman kuruluşların temsili

Uzman kuruluşlar, bu Sözleşmenin kendi faaliyet alanlarına giren hükümlerinin uygulanması hakkında inceleme yapılırken temsil edilme hakkına sahiptir. Komite, uzman kuruluşları bu Sözleşmenin kendi faaliyet alanlarına giren hükümlerinin uygulanması hakkında rapor sunmaya davet edebilir.

VI. BÖLÜM

23. Madde

Yorumlama prensipleri

Bu Sözleşmenin hiç bir hükmü, erkekler ile kadınlar arasında eşitliğin sağlanması bakımından daha yararlı olabilecek aşağıdaki hükümleri etkilemez:

- a) Bir Taraf Devletin mevzuatında bulunan hükümleri veya
- b) Bu Devlet bakımından yürürlükte bulunan başka uluslararası Sözleşme, antlaşma veya antlaşma hükümlerini.

24. Madde

İç hukukta gerekli tedbirleri alma taahhüdü

Taraf Devletler ulusal düzeyde, bu Sözleşmede tanınan hakların tam olarak gerçekleştirilmesini amaçlayan gerekli her türlü tedbiri almayı taahhüt eder.

25. Madde

İmza, onay ve katılma

1. Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.
2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Sözleşmenin deponitörü olarak görevlendirilmiştir.
3. Bu Sözleşme onaya tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi edilir.
4. Bu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine katılma belgesinin tevdi edilmesinden itibaren yürürlük kazanır.

26. Madde

Sözleşmenin gözden geçirilmesi

1. Bu Sözleşmenin değiştirilmesine dair talepler, her hangi bir zamanda her hangi bir Taraf Devlet tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir bildirim vasıtasıyla yapılabılır.
2. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, böyle bir talep karşısında yapılacak işlemler konusunda karar verir.

27. Madde

Yürürlüğe girme

1. Bu Sözleşme yirminci onay veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilme tarihinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girer.
2. Yirminci onay veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayan veya katılan her bir Devlet bakımından bu Sözleşme, kendi onay ve katılma belgelerini tevdi etmelerinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girer.

28. Madde

Çekinceler

1. Onaya ve katılma sırasında Devletler tarafından yapılan çekincelerin metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından alınır ve diğer bütün Devletlere gönderilir.
2. Bu Sözleşmenin konusuna ve amacı ile bağdaşmayan bir çekince kabul edilmez.
3. Yapılmış olan çekinceler her zaman Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yapılacak bir bildirimle geri alınabilir; Genel Sekreter bu bildirimden diğer bütün Devletleri haberdar eder. Bu tür bir bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girer.

29. Madde

Sözleşmenin yorumu ile ilgili uyuşmazlıklar

1. Bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili olarak iki veya daha fazla Taraf Devlet arasında çıkan bir uyuşmazlık, bu Devletlerden birinin talebi üzerine hakem önüne götü-

rülür. Hakem önüne götürme talebinden itibaren altı ay içinde taraflar hakemliğin kuruluşu üzerinde anlaşamazlarsa, bu taraflardan her hangi biri bu uyuşmazlığı uluslararası Adalet Divanı Statüsü'ne uygun olarak, uluslar arası Adalet Divanı'nın önüne götürülebilir.

2. Taraf Devletlerden her biri bu Sözleşmenin imzalanması veya daha sonra onaylanması veya katılımı sırasında, bu Maddenin birinci fıkrasıyla bağlı olmadığını beyan edebilir. Bu tür bir çekince koyan Taraf Devlet karşısında diğer Taraf Devletlerde yukarıdaki fıkra ile bağlı olmazlar.

3. Yukarıdaki ikinci fıkraya uygun olarak bir çekince koymuş olan bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir bildirim göndererek bu çekincesini her zaman geri alabilir.

30. Madde

Orijinal metin

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri eşit ölçüde geçerli olan bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinde saklanır.